

ВСЕСВЕТ

К. 6126.

1934

Др. Н. Гр.
Д. - ка.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЖУРНАЛИ У ВИДАННЮ ДЕРЖВИДАВУ.

„БІЛЬШОВИК“.

Щомісячний журнал ЦК КП(б)У, присвячений питанням теорії й практики марксизму й лєнінізму (укр. й рос. мовами).

ПЕРЕДПЛАТА: на 1 рік—4 крб., $\frac{1}{2}$ рок.—2 крб. 25 коп., на 3 м-ці—1 крб. 15 коп. Окреме число 40 к.

„ЧЕРВОНИЙ ШЛЯХ“.

Великий громадсько-політичний і літературно-науковий місячник за головною редакцією О. ШУМСЬКОГО.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік 12 крб., на півроку 6 крб., на 3 міс.—3 крб., з доставкою.

„ЛЕТОПИСЬ РЕВОЛЮЦІЇ“.

Двухмісячний журнал Всеукраїнської Комісії по історії Октябрьської революції и КП(б)У.

ПОДПИСНАЯ ПЛАТА: на 1 год—10 руб., а на полгода—5 руб. 50 коп., отдельный номер—2 рубля.

„ЖУРНАЛ ДЛЯ ВСІХ“.

Єдиний на Україні американизований багато-ілюстрований двохижневик сучасного культурного життя.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на одін міс.—45 к., на 3 міс.—1 крб. 35 к. Окреме чис. в роздріб. прод.—25 к.

„НОВА КНИГА“.

Щомісячний журнал критики, бібліографії і книжкової справи за редакцією С. ПИЛИПЕНКА.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік—6 крб., на півроку—3 крб., на 3 міс.—1 крб. 50 к. з доставкою.

„УКРАЇНА“.

Науковий трьохмісячник українознавства.

Орган історичної Всеукраїнської Академії Наук, за редакцією акад. М. Грушевського.

Передплата: на рік—6 крб. Ціна окрем. чис.—2 крб.

„ШЛЯХ ОСВІТИ“.

центральный орган Методкому НКО, присвячений питанням освітньої методології, практики, побуту.

Умови передплати: на рік—12 крб., на півроку—7 крб., на 3 міс.—4 крб. з доставкою.

„ЗНАННЯ“.

Щотижневий науково-популярний і громадський журнал за редакц. І. Немеловського.

Умови передплати: на рік—7 крб. 50 к., на півроку—4 крб., на 3 міс.—2 крб. 25 к., на 1 місяць—80 к. з доставкою.

„РАДЯНСЬКА ОСВІТА“.

Громадсько-педагогічний жуснаа-місячник Укрбюро ЦК Робосу і НКО.

Умови передплати: на рік—3 крб., на півроку—1 крб. 50 к., на 3 міс.—80 к. з доставкою.

„РАБОЧИЙ КЛУБ“.

Ежемесячный журнал Культотдела ВУСПС и Клубного Отдела Главполитпросвета УССР.

УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ: на год—3 руб. 50 к., на полгода—1 р. 80 к., на 3 месяца—90 коп. с доставкой.

„СЕЛЯНСЬКИЙ БУДИНОК“.

Щомісячний орган Всеукраїнського Управління Селянськ. Буд. Головополітосвіти УССР.

Умови передплати: на рік—3 крб., на півроку—1 крб. 50 к., на 3 міс.—75 к. з дост. Окреме число в розд. прод.—30 к. Зразк число висилається після одержання 25 к. почт. марк.

єврейський популярно-науковий громадський хвохтижневий журнал

„ДІ РОЙТЕ ВЕЛТ“.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік—7 крб., на півроку—4 крб., на 3 міс.—2 крб. 25 к. з доставкою.

„СТУДЕНТ РЕВОЛЮЦІЇ“.

Щомісячний журнал Центрального і Харківськ. Бюро Пролетарського студентства (в укр. і рос. мов.).

Передплата: на рік—2 крб. 70 коп., на півроку—1 крб. 50 коп., на 3 міс.—90 к. Ціна окремого числа 30 коп.

„НОВОЕ В МЕДИЦИНЕ“.

„ВЕСТНИК ПЛОДОВОДСТВА ВІНО“.

„МОЛОДИЙ БІЛЬШОВИК“.

„ЗНАННЯ“.

Щотижневий науково-популярний і громадський журнал за редакц. І. Немеловського.

Умови передплати: на рік—7 карб. 50 к., на півроку—4 карб., на 3 міс.—2 карб. 25 к., на 1 місяць—80 к. з доставкою.

передплата. на рік—8 карб. 50 к., окрем. чис.—2 карб.

„РАДЯНСЬКА ОСВІТА“.

Громадсько-педагогічний журнал-місячник Укрбюро ЦК Робосу і НКО.

Умови передплати: на рік—3 карб., на півроку—1 карб. 50 к., на 3 міс.—80 к. з доставкою.

„РАБОЧИЙ КЛУБ“.

Ежемесячный журнал Культотдела ВУСПС и Клубного Отдела Главполитпросвета УССР.

УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ: на год—3 руб. 50 к., на полгода—1 р. 80 к., на 3 месяца—90 коп. с доставкой.

„СЕЛЯНСЬКИЙ БУДИНОК“.

Щомісячний орган Всеукраїнського Управління Селянськ. Буд. Головополітосвіти УСРР.

Умови передплати: на рік—3 карб., на півроку—1 карб. 50 к., на 3 міс.—75 к. з дост. Окреме число в розд. прод.—30 к. Зразк число висилається після одержання 25 к. почт. марк.

єврейський популярно-науковий громадський хвотижневий журнал

„ДІ РОЙТЕ ВЕЛТ“.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік—7 карб., на півроку—4 карб., на 3 міс.—2 карб. 25 к. з доставкою.

„СТУДЕНТ РЕВОЛЮЦІЇ“.

Щомісячний журнал Центрального і Харківск. Бюра Пролетарського студентства (в укр. і рос. мов.).

Передплата: на рік—2 карб. 70 коп., на півроку—1 карб. 50 коп., на 3 міс.—90 к. Ціна окремого числа 30 коп.

„НОВОЕ в МЕДИЦИНЕ“.

Двухмесячный научный сборник под ред. д-ра Бахмутской.

ПОДПИСНАЯ ЦЕНА: на 1 год—4 р. 50 к., на 6 мес.—2 р. 50 к. Цена отдельного номера 1 р. 10 к.

„ВЕСТНИК ПЛОДОВОДСТВА ВИНОВАРСТВА И ОГОРОДНИЧЕСТВА“.

Ежемесячный, общедоступный, иллюстрированный, научно-практический орган секции садоводства и огородничества Сельско-Научного Комитета Украины.

Подпис. плата: на 1 г.—5 р., на полг.—3 р., на 3 м.—2 р.

„МОЛОДІЙ БІЛЬШОВИК“.

ОРГАН ЦК ЛКСМУ.

Умови передплати: на 1 рік—3 карб. 50 к., на 6 міс.—1 карб. 75 к. на 3 міс.—90 к., на 1 міс.—35 к.

Ціна окремого числа 40 коп.

„ЖИТТЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ“.

Двохтижневий журнал громадського життя, літератури і науки.

Містить в собі: соц. науки, економіку, марксизм, точні науки, техніка, сільське господарство, Культур., мистецтво, побут. Книгознавство. Розмови з читачем. Умови передплати буде оголошено окремо.

„ОКТАБРЬСКИЕ ВСХОДЫ“.

Иллюстрированный двухнедельный журнал для детей школьного возраста.

Подписная плата: на 1 год—6 р., на полгода—3 р. 25 к., на 3 мес.—1 р. 75 к., на 1 мес.—60 к. Цена отдельного номера 30 к.

„ЧЕРВОНІ КВІТИ“.

Ілюстрований двохтижневий журнал для дітей шкільного віку.

ПЕРЕДПЛАТА: на 1 рік—6 карб., на півроку—3 карб. 25 коп., на 3 місяці—1 карб. 75 коп., на 1 місяць—60 коп. Ціна окремого числа—30 коп.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ
ДЕРЖВИДАВ

УКРАЇНИ

Головна Контора періодичн. видань:
Харків, площа Р. Люксембург, 23.

Всі філії, торгов. контори
та агенства Д В У

Ціна окр. № 30 коп.

ВСЕСВІТ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО.

К. 6176

№ 4

1-го БЕРЕЗНЯ
1925 р.

РЕДАКЦІЯ:
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЗМІСТ: Оповідання: Безнадійний оптиміст — В. Ярошенко; Електрофікація — Б. Волгін; Гуморески: Другий бік медалі — Остап Вишня; Мусій Копистка у Полтаві — В. Чечвянський; Штанячі докори — Валер Проноза; Вірші: Чабан — Д. Фальковський; Вагони — В. Мисик; Начерки: Залізничний тунель на Катеринославщині — Вл. Ів.; Життя на екрані — Фабіон Гарін; Де-що про кіно — В. Венгеров; Від шовковичного кокону до шовкової хустки; На шляхах життя (розмова з проф. Браунштейном) — Юрко Шлях; Українські кустарі — М. Суловська; На громадській роботі — П. Ж-кин; Обкладинка художника — Шульги; Ілюстрації фотографа „Всесвіту“ — А. Плахтія. Кліше цинкографії „Червоний Друк“.

1925
240 а/х.

Безнадійний оптиміст.

В. Ярошенко.

I.

Кожде місто — говорив мені мій знайомий рахівник з тресту — має свої, властиві тільки для нього одного особливості. Однаково, на чоловіках, як і на жінках одбиваються ці особливості, а тому ви одразу одріжните москвина од киянина, а харків'янина від одесита.

Почнемо так. Я стою коло воріт будинку примусової праці: приніс передачу для чоловіка сестри моєї жінки, що працював раніш у В-і, а потім з-за інтриг попав під суд і слідство, що й завершилося неминучим «Бупром». І от рядом зі мною стоять дві веселих молодичі з тих, що за найвищу мету свого життя вважають конкуренцію з виробництвом Укреджспирту. Доки що вони на своєму небезпечному шляху мали по одному-два протоколи і до суду справа не доходила. Ну, так от

«діла». А «ділов» у нього була купа! Він їздив під кордон і возив звідти контрабанду. Ще одна маленька властивість цього громадянина — він не любив, щоб знала Манька, що він наворачує «любов» з Катькою, а Катька, що з Зінькою. Словом, конспірація кращої марки не була чужою цьому джентельменові.

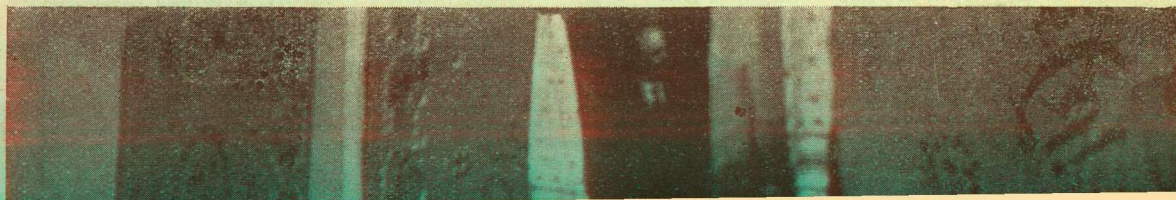
Тепер знову до наших молодичь під ворітьми Бупра.

— Ви, гражданка, к мужу?

— Представьте, да!

— Я тоже... Мой бедняжка попал по недоразумению.

IV Сесія ВУЦВК.

Однаково, на тому ж самому рівні, але з іншими ознаками, одні з нас від себе відрізняються, а тому ви одразу одріжните москвина од киянина, а харків'янина від одесита.

Почнемо так. Я стою коло воріт будинку примусової праці: приніс передачу для чоловіка сестри моєї жінки, що працював раніш у В—і, а потім з-за інтриг попав під суд і слідство, що й завершилося неминучим «Бупром». І от рядом зі мною стоять дві веселих молодичі з тих, що за найвищу мету свого життя вважають конкуренцію з виробництвом Ук-держспирту. Доки що вони на своєму небезпечному шляху мали по одному-два протоколи і до суду справа не доходила. Ну, так от вони собі вдови, бо чоловіки їхні стали жертвами революції: один у Петлюри сотником, а другий у Деникіна поручником. Такі то справи. Далі, що там слід було сумувати — сумувалося, що плакати — плакалося, — але до без кінця не можна ж, тай серце не камінь же! Мінялись часи, мінялись люди, мінялися «віхи», мінялось все — мінялися й ці молодичі. І зараз вони стоять поруч мене під брамою Бупру — дві типових «зміновиховиці». В нових обставинах ці дві достойних жінки з'орієнтувалися:

по 1) на певну дебелу особу
протилежащего полу,

по 2) на непевну суму його не завжди постійного бюджету.

і по 3) знов таки, на певні принципи Радвлади, що оголосила жінку вільною й незалежною. Ці принципи обидві не захотіли прийняти як мертву догму і розвели їх далі настільки, наскільки дозволили не досить уважні обходи райміліції та гарні відносини з орендарем будинку № такий-то, по такий-то вулиці

Трапилось цілком випадково ще й так, що ці обидві печальниці з'орієнтувалися на одному громадянині, Петрові Гарденічу, що всю революцію проїздив на буферах, тендерах і інших невід'ємних частинах потягу і що ставив за найвищу політичну мудрість: нейтралітет—раз і дезертирство з якої б то не було армії—два. Був ще третій пункт у цього розміркованого громадянина—це «крутить» голову одній, «крутить» другій, як що можна, то й третій,—з необхідною умовою—обіцяти обов'язково женитись... коли? Та от, після першого, як приїде, з

Тепер знову до наших молодичь під ворітьми Бупра.

— Ви, гражданка, к мужу?

— Представьте, да!

— Я тоже... Мой бедняжка попав по недоразумінію.

IV Сесія ВУЦВК.

Президія Сесії.

— Ох!

— Времена!

Якась постать тим часом добре садонула мене ліктем у бік і загаласувала, наче б її різали.

— Січас їх будуть виводить — дрова рубать. Ух ти ж, їдять тібе мухи, Андрюшка, побачимо тібя!

Я оддав йому ззаду колінком, процідивши крізь зуби щось про те, що для нього ж безпечніше не підлазить з своїм скелетом під ноги чоловіка, що вже 5 років, постійним гавбеком в кращій футбольній команді.

Новий Наркомзем України.
т. ДУДНИК.

А молодіці зіп'ялись навшпиньки, поклавши свої бюсти на голови двох невиразних осіб, подібних до скумбрій за 8 коп. штука, що, вціпившись руками за грати воріт і трохи присівши, їли подвір'я вузенькими очима.

— Чоловек человеку звер! — скаржився в голос невідомо до кого й невідомо на кого ріденький попик, уздрівши на подвір'ї й своє «ісчадіє» — товстенького, присадкуватого поповича по йменню Петр, а по фамілії — ми вже згадували — Гарденіч.

— Претерпевий до конца, той спасеться! — нарешті об'явив безнадійно попик і посунув своєю головою меж бюсти двох молодіць близьче до воріт.

Одна з скумбрій почала скаржитись:

— Слухайте, не давіться так на голову, гражданка!

У відповідь почувся:

— Я свого віжу уже, а ви?

— І з вуст другої випурхнуло натхнення:

І я свого теж, онде, той, що в галіфе і в синьому френчі,

з музиками

150 карб. я поклав до бокової кишені жілетки, а свої, пригадаю точно скільки, поклав до бокової кишені піджака вийшов з Управління.

Дорогою я зустрівся з своїм давнім знайомим С. Шевком, касиром з крамниці теж тресту. З його ініціативи ми зайшли до пивної по N-ій вулиці. Тут ми розговорились і в процесі розмови випили, здається, пів дюжини пива.

Треба додати, що я ще не обідав і тому пиво вплинуло на мене, як найгірше. Крім того, я вже коло 8 років (з часів імперіалістичної війни на австрійському фронті, де я працював інтендантському управлінні) — не курих, — і тому запропонував товаришем і викурена мною цигарка, дуже недобре вплинула на мене і я відчув, що трохи спянів, хоча це зі мною й рідко трапляється.

Як це видно з персональної анкети, заповненої мною, чоловік жонатий і маю двоє дітей. Але ні жінки, ні дітей, зараз, так і тоді, коли мав місце цей жахливий у моєму житті випадок, у Києві не було. Вони перебували та ще й заарештовані, перебувають недалеко Києва в селі на дачі. Це змушувало мене обідати не вдома, а по різних їдальнях, годуючись здебільшого сурогатами, аби дешевше. І от почувши себе недобре після випитого пива і викуреної цигарки, я попрощався з товаришем і вирішив піти обідать. Спяніла голова повела мене не до найкращої ліпшої столовки, як я це робив раніш, а до ресторану «Ампір» з музикою й більярдом.

Там я вже обіду не застав і замовив порціонне. Музику, що наче шум моря, гуде безнастанно в такого роду ресторанах, музика спеціально розрахована на підвищення нервів — відповідним чином вплинула на мене. Але тут прийшла на мене свинина і опорожнивши порцію, я почув себе трохи краще.

Але музика! Музика й багато світла не дали мені отямитись. За сусіднім столиком сидів якийсь чоловік з жінкою, перед ними стояла пляшка портвейну. Ще далі за столиком сиділа сама одна жінка і мені здалося, що вона позирає од часу на мене.

А музика! Музика не давала мені й хвилини спокою...

Тоді я почав навмисне настирливо дивитись на ту жінку, і ловить її погляди, але даремно. Жінка тепер дивилась в бік в одну точку і я... збісився...

А музика! Музика, як шум моря (я пам'ятаю, це було в Ялті, але...) так і вривалась в уші, погана, солоденька музика, де скрипка ніколи не замовка і не знижується ні на ноту...

Новий Наркомзем України
т. ДУДНИК.

Одна з скумбрій почала скаржитись:

— Слухайте, не давіться так на голову, громадянка!

У відповідь почувлося:

— Я свого віжу уже, а ви?

— І з вуст другої випурхнуло натхнення:

І я свого теж, онде, той, що в галіфе і в синьому френчі, з вусиками...

— Которий?

— З великим чубом, такий красивий!

— Громадянка, тут недоразуміння, ето — мой муж.

— Як? Твій? Петр Гарденіч твій муж? Хі-хі!

От іменно, — Петр Гарденіч — мій муж... Странний вопрос!

— Ах ти ж...

Витягнена шия попка меж двох бюстів суперниць нагадувала величезну дулю.

— Син мой, о син мой — шопотів він.

Я не буду оповідати далі, — продовжував мій знайомий рахівник з тресту, як ці молодіці вискубали потім одна одній волосся з голови, як вони артистично лялялися...

Я постарався тільки дати малюнок, навіть трохи розтяг його в деталях, для того, щоб довести, що така пригода могла статись тільки в Києві. І піп, і дві веселих молодіці, — це таке київське, що перенесіть ви його до Харкова, Одеси, — і вам ніхто не повірить, очі запліє.

Навіть на такій паскудній справі, як Бупр, позначилась психологія даного міста. І щоб коли небудь зі мною трапилось щось таке надзвичайне, якийсь такий екстраординарний випадок, о, ви б пізнали в мені киянина, будьте певні!..

Рахівник з тресту бадьоро потиснув мені руку, підморгнув і рушив весело насвистуючи з «Баядерки».

II.

Тепер прошу читачів перемогти ще один досить нудний розділ, в якому наводиться копія звичайнісінького документу, і без якого ні-ч-чорта не зрозуміти далі.

...15 цього липня я одержав по інструкції Зав. Інструкт. п/в. 150 карб. для об'їзду цукроварень Правобережжя з метою інструктажу, по бухгалтерії на згаданих цукроварнях. Цього ж липня мені було виплачено утримання за два тижні наперед, з огляду на мій командировочний від'їзд. Казенні гроші в сумі

ца, той спасеться! — нарешті об'явив безнадійно попик і посунув своєю головою меж бюсти двох молодіць близьче до воріт.

Але музика! Музика й багато світла не дали мені спокій. За сусіднім столиком сидів якийсь чоловік з перед ними стояла пляшка портвейну. Ще далі за сиділа сама одна жінка і мені здалося, що вона позирала на мене.

А музика! Музика не давала мені й хвилини спокою.

Тоді я почав навмисне настирливо дивитись на жінку, і ловить її погляди, але даремно. Жінка тепер в бік в одну точку і я... збісився...

А музика! Музика, як шум моря (я пам'ятаю, це Ялті, але...) так і вривалась в уші, погана, солоденька де скрипка ніколи не замовка і не знижується ні на

Тоді я замовив собі пляшку «Бенікарло»... А ще пізніше я, поминувши столика з чоловіком і жінкою, підсів до столика самотньої жінки і вже допитував її, чи вона була не Клара Сільвестрова, моя знайома з дитинства — з Житомира гімназистка. Виявилось, що напевне ні, але приблизно — так, і це спричинилось до рішучих подій зі мною в той вечір.

Коли б я далі почав викладати пункт за пунктом, факт за фактом, це була б брехня. Одне що вдержалось у мене в пам'яті, це те, що ми згадували як давно, давно колись, ще

Фашиський терор в Америці

Члени фашиської орг. Ку-Кукс-Клан силували затагнути до себе робітника, що агітував їх і випекли йому на грудях знак фашистської організації К—К—К.

свої, іджджак в гімназійні роки на об'єднаній вечірці жіночої й чоловічої гімназії, ми вдвох, я і Клара Сільвестрова, забирались в кабінет директора, цілувались. Власне це були ті згадки, тому що я нічого подібного не пам'ятав і не пам'ятаю, навіть більше, я напевне пам'ятаю, що нічого подібного зі мною ніколи не було.

Але в неї так щиро, так тепло горіли тоді очі, що я не міг не погодитись з нею. Ще пам'ятаю, як я хапаючись за спинки стільців та за різки столів, під руку з Кларою прямував через темний коритар до окремого кабінету.

Тепер я знаю напевне, що це була підла, паскудна, жадна до грошей жінчина, але тоді?!

А музика лізла в уші, сипуча й мокра, як шаткована капуста, і не було мені рятунку.

Пили ще «То-кай», «Абрау Дюрсо», і знову згадували, не згадаю вже про що згадували. Заходили якісь жінки, якісь муштини, вітали мене з «днем ангела» і качали... по канаті. Потім я платив по рахунку, при чім, пам'ятаю, от як тих грошей, що були в боковій кишені мого піджака, (своїх), не вистарчило і я поліз до кишені жіночої, до казенних. Дя маленька деталь очевидно й спричинилась до того, що оти ще поїхали ку-

— Ну, і що ж йому присудили, бідному моєму знайомому з тресту?

— Три роки. Так це твій знайомий? Нічого в тім дивного нема. Я, брат не здивувався б тепер, навіть тоді, коли б замість рахівника з тресту я зустрівся з твоїм письменницьким ім'ям та прізвиськом.

— Слухай, голубе, ти суддя, але...

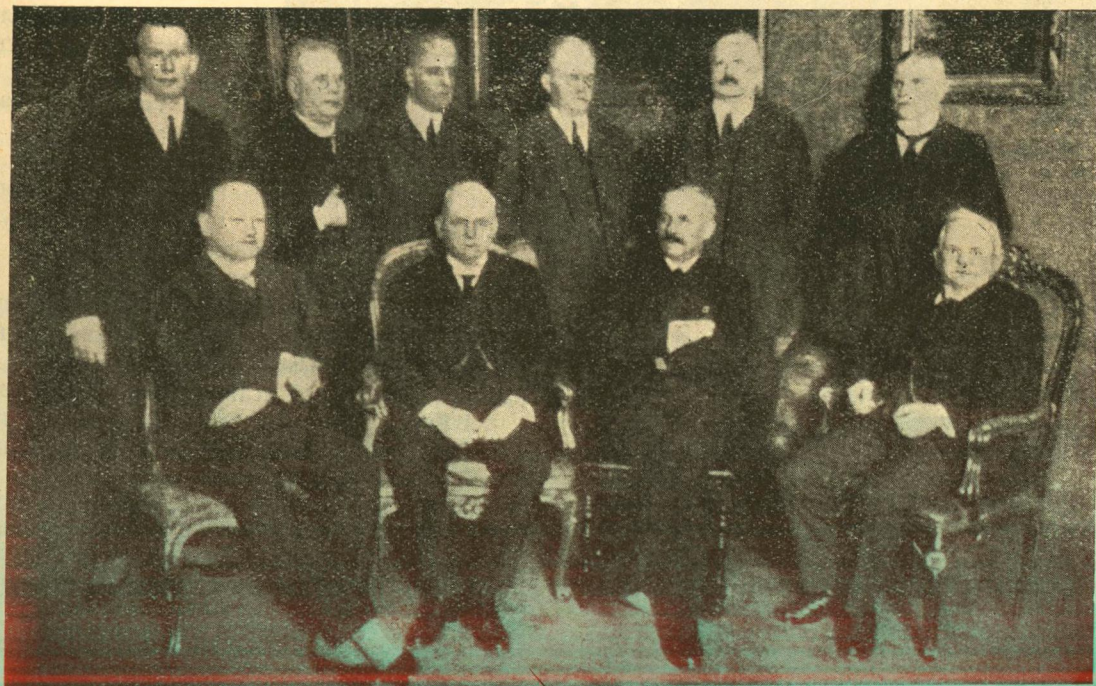
— Ну, от, вже й образився!.. Знаєш, є такий анекдотик: зайшов один чоловік до шевця, а той йому й каже: „Ти не дивись, що я швець, а розмовляй зі мною, як з простим чоловіком“... Хіба, коли б замість рахівника з тресту, та став уже я сам, суддя № 1 участку, тоді може б я і здивувався... Ну голубе, тепер вибач, я мушу вже бігти до губсуду, а ти заходь.

Ви, письменники, чудні якісь такі народи... Нема, нема вас, а тоді, гляди, й забіжить, наче злочинець на місце злочину.

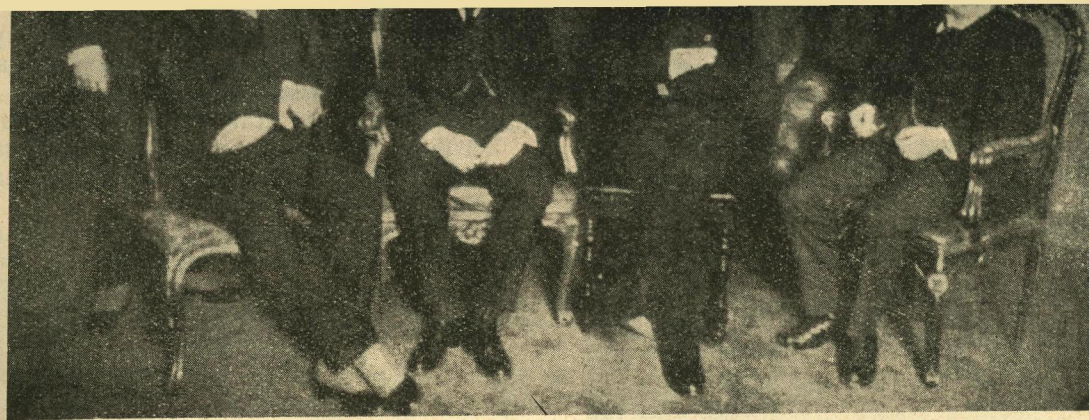
— Всього клящого!

— Бувай, бувай, бувай!..

Я йшов і думав. І в голові дві думки снувались настирливими павутинками і одна думка про нього: невже ж він ідосі певен, цей нещасний рахівник з тресту, що гидка історія з ним, це історія з корін-

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ.

Сидять зліва направо: Міністр закордонних справ — Штресеман, Рейхсканцлер — Лютер, Міністр Внутрішніх Справ — Шилле, Міністр Юстиції — Френкен.

Стоять: Міністр Сільського господарства — Каніц, Міністр Праці — Браунс, Міністр Народного господарства — Нейгауз, Міністр Пошти та Телеграфу — Штингль, Міністр Шляхів — Кроне, Міністр Фінансів — Шлібен.

...рвів...нгела...
...а на...
...хи крлатив по рахунку,
...ні ори чім, пам'ятаю,
...жінки тих грошей, що
...стоули в боковій ки-
...ирає...
...ені мого піджака,
...воїх), не вистар-
...кою...
...ту...
...див...
...ета, до казенних.
...е б...
...а м...
...и...
...и ще поїхали ку-
...сь автомобілем,
...сь мене зсажу-
...ли, десь мене ви-
...жували, десь ми ще пили і десь, мені так здається, я заснув.
...отім я буквально нічого не пам'ятаю аж до того моменту,
...ли прокинувся на світанку по той бік Дніпра майже голий
...пляжі. Далі суду вже відомо все і більш нічого я додати
...можу.

Підсудний рахівник тресту П. М. Рубан.

Р. С. Я почав був своє свідчення сухою офіційною мовою
сам непомітно для себе зблукав з тону. Прошу слідство й
д не ставити мені цього в провину, але прийнявши всю
ірість і правдивість мого свідчення, рівно, як і взявши на
агу незаплямованість моєї попередньої роботи, як і моєї
оби, не бути надто суворими в присуді.

П. Р.

— Ну, і як тобі подобається цей фрукт? — запитав мене
для № 1 участку, коли я склавши вчетверо свідчення гром.
Рубана, рахівника з тресту і мого знайомого, поклав його
купу паперів на столі судді. — Тільки судова практика
танніх років може дати такі шедеври. Наше міське суспіль-
во має ще значний відсоток подібного елемента, особливо
оміж службовців підвищеного типу. Це та публіка, яка дивовиж-
и способом проскакує через решета різних чисток, але кінець-
цем, рано чи пізно вплива на поверхню і тоді вже її дмуть
хвіст, і в гриву. Нічого особливого в тім нема, що рахівник
тресту прокрався, чи розпустив казенні гроші, але щоб
нитися на пляжі? — Ха-ха-ха, Це, брат, треба уміти!

— Бувай, бу-
вай, бувай!..

Я йшов і ду-
мав. І в голові дві
думки снувались
настирливими паву-
тинками і одна дум-
ка про нього: невже
ж він ідосі певен,
цей нещасний рахів-
ник з тресту, що
гидка історія з ним,
це історія з корін-
ним киянином, а не
з корінним обива-
телем, з корінною,
нікчемною люди-

ною, і що тут якусь роль відіграє те, про що він колись
торочив мені? А друга думка — чи знає його дружина про це
все? Чи має він принаймні передачу від близьких, коли не від
жінки? Чи не виконати свій останній обов'язок знайомого і
передати йому пару французьких булок та пів фунта пузирної?

І ці людяні наміри привели мене до воріт Бупру. Я передав
своєму знайомому, рахівнику з тресту, трохи харчів і писульку
такого змісту:

„Я знаю все. Не сумуйте. Одбудете заслужену громадську
догану, забудете все, що ви забили собі в голову про місто та
його властивості та психологію... З новими силами виходьте
скоріш до нового життя“.

Назад я одержав зім'яту газету, в яку було загорнено
мою передачу, і на клаптику паперу хемичним олівцем надря-
пану відповідь:

„Я здорово надіюсь на річницю Жовтневої революції, а в
зв'язку з нею й на амністію. Проте я лишаюсь при старому.
Як собі знаєте, а така історія могла трапитись тільки в Києві
і тільки з корінним киянином. А ну нехай хтось з Москви, чи
Харкова опиниться на пляжі? —

Ця пригода не зруйнувала мого переконання, навпаки...
Я весело і надійно дивлюся вперед!..

Залізничний тунель

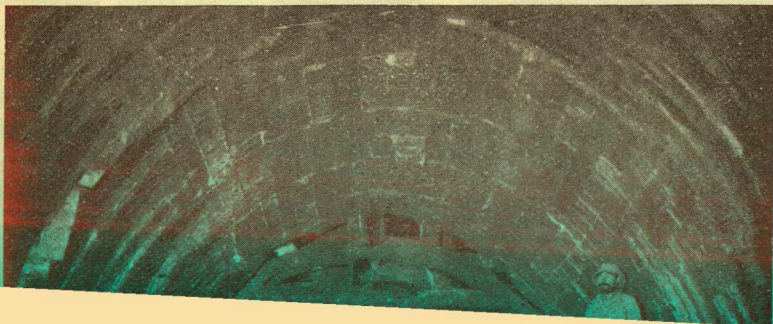
НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ

Вхід до тунелі.

Фот. Д. Шерешевського.

■ По-над берегом Дніпра.

„Як що́ кругом — три версти, то прямо буде шість“ — по старому звикли думати, так психологічно засвоювали собі консервативне відношення до всякого сміливого кроку.

На Катеринославщині, рідному краю отамана Сірка, давно замовкли січові бої.

Рівно тече Дніпро, човни козацької вольниці — вольниці безмірно сміливої Запоріжжя не колишуть поверхні Дніпра.

Степи запорізькі не чують виступотіння козацької кінноти, очере не ворухиться розгульним криком-свистом.

В бурхливих пінявих порогах Дніпра не з'являються човни запоріжців, Орожене „Вовче Горло“ не обминає смуги обличчя козаків своєю непокійною, піною шумовиною.

Тихо в степах запорізьких, затих Дніпро.

Ну деж там думати про те, що гірські стіни прориваючи, навпростець прорубати дорогу, скоротити безко-

ний обхід. Не було, адже, навіть самої залізниці. А подумати про те, як кругом дорогу скоротити — в тисячі разів бо тяжіше, погнавши коня, об'їхати його в одну мить.

Так і пішло. Так і запам'яталось: „коли три версти кругом обійти — то прямо буде шість“. Через те і ходили охотники за козаками, і ставились призириливо до шляхів прямого.

І йшли роки. Затих степ, замерла запорізька січ.

Химерною, покрученою стрічкою лягли по берегах Дніпра затишні тихенькі селища.

І вже не на шпарких конях — запоріжці, а на рипучих возах, поволі — селяне об'їздили узгір'я.

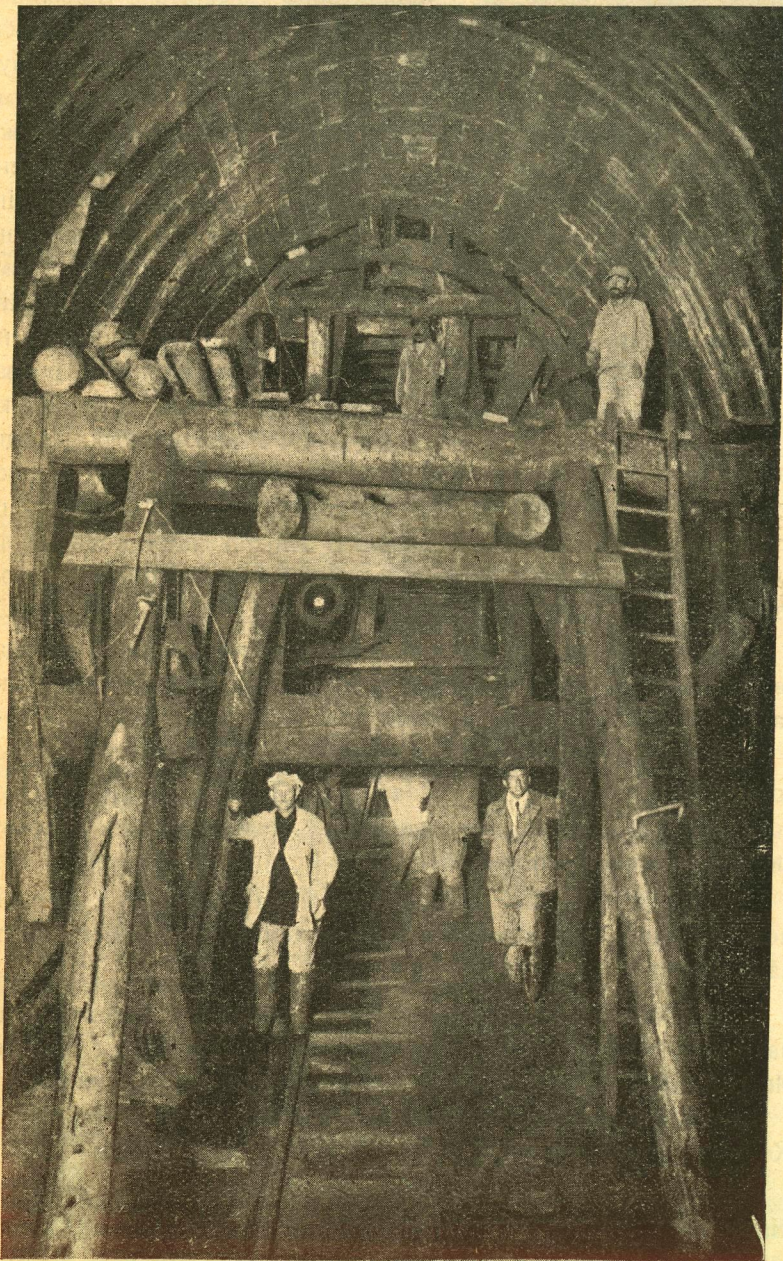
Простягся залізний шлях — теж пішов за возами, кавшись „прямой дороги“. Психологія тихої Наддніпрянщини передалася навіть шумливій, непокійній „машині“.

І, мабуть, в добрі старі часи чимало земців потратили красних слів в земських залах, поки домоглися свого.

А коли домоглися, то як звичайно, розпочали роботу тоді, коли „годують собак“.

...різня. Рік кривавих боїв

консервативне відношення до всякого сміливого кроку.

Там, де стався обвал, поставили нові підпорки.

обійти — то прямо буде шість". Через те і ходили охоп-
кругом, через те і ставились призириливо до шляхів прямо.

І йшли роки. Затиш степ, замерла запорізька січ.

Химерною, покрученою стрічкою лягли по берегах Дні-
затишні тихенькі селища.

І вже не на шпарких конях — запоріжці, а на ри-
возах, поволі — селяне об'їздили узгір'я.

Простягся залізний шлях — теж пішов за возами,
кавшись „прямой дороги“. Психологія тихої Наддніпря-
передалася навіть шумливій, непокійній „машині“.

І, мабуть, в добрі старі часи чимало земців потратили
красних слів в земських залах, поки домоглися свого.

А коли домоглися, то як звичайно, розпочали роботу
тоді, коли „годують собак“.

Ось спалахнула імперіялістична різня. Рік кривавих бо-
14 рік минувся „успішно“. А з осені 15 року почали пр-
вати тунель.

— Як раз „учасно“.

І, звичайно, до 18 року встигли виконати тільки
усієї роботи.

А там — громадянська війна, де вже було думати
якісь там прямі шляхи? Був великий пролом, а тунель
дрібною ледве помітною.

І отак до 24 року.

Прорубана частина тунелі ждала кращих днів, піддержу
дерев'яними стовпами. І звичайно, дерево прогнило, обвали-
а разом з тим почала засипатися й тунель.

Виникла загроза, що все обвалиться.

А зосталось прорубати усього 129 сажнів, а всього
довжки тунель — 401 сажень.

І лежить на тунелю земля в 20 сажнів завтовшки.

Вода заважає роботі—зрито рейку, перекинута вагонетка

І на всьому протязі тунель проходить крізь товщу вапнисто-пісчаного суглинку з невеликим вкрапленням гіпсу.

Робота тяжка, умови часом просто нестерпучі. В нижній частині земної товщі проходить вода.

І як раз на цьому рівні—вхідні і вихідні щилини тунелю.

Вода часто заливає під'їзні путі, перекидає вагонетки, змиває підлежаний матеріал, руйнує початі споруди...

Але що може стати на перешкоді твердій волі, ясно і чітко наміченій цілі?

Роки руїни минули, відкрилася пора широкого творення. Республіка побідно йде по шляху здобутків на культурно-господарчому фронті.

24 рік не проминув і забутої було тунелі.

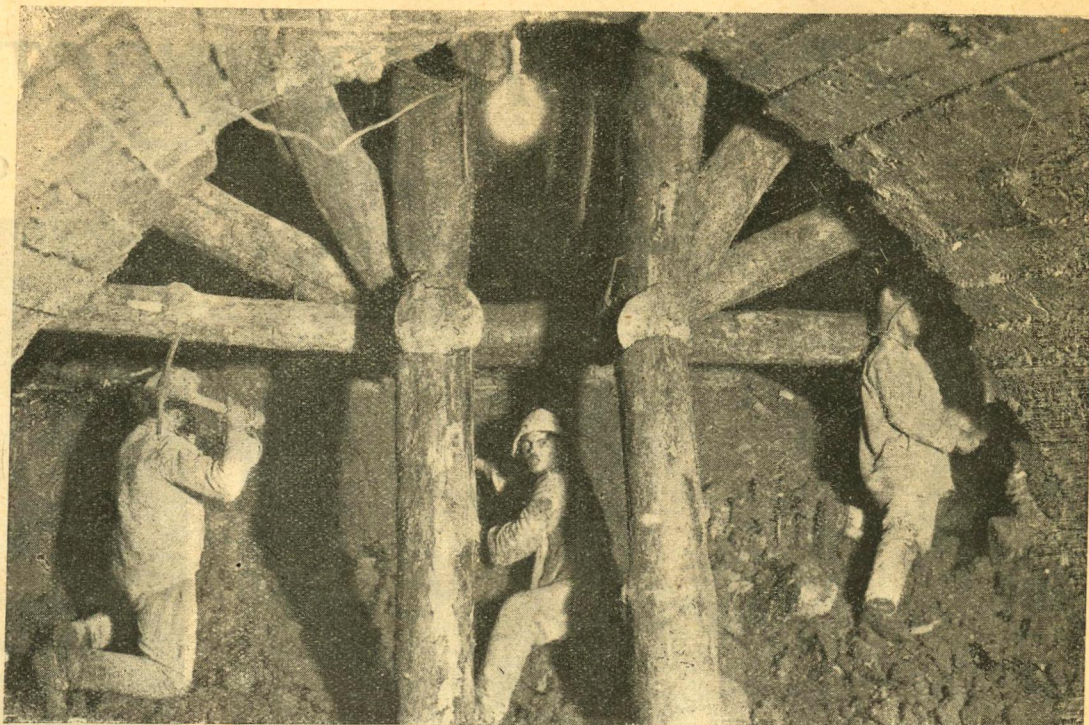
З весни почались відбудовчі роботи і вже не припиняються.

Там, де загрозувало обвалитися, тепер можна вільно ходити вночі, не боячись. Найголовніші труднощі в роботі переможено.

Остаточно тунель закінчено буде через три роки.

1928 року в темній тунелі зашумить паровик, тягнучи за собою вагон за вагоном, вогнево-жовтими очима освітлюючи темні стіни, і, вирвавшись на волю, швидко і рівно пропливе до Херсона.

Там, де ступала нога будівничого — каміняра, слюсаря — пройде шлях до нового життя, що його будують самі трудящі.

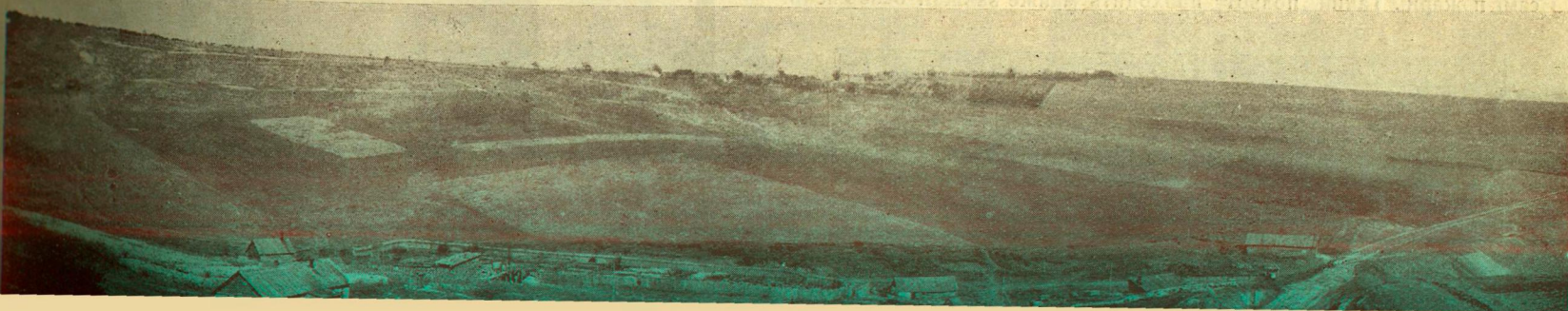

Робітники „вриваються“ в глиб тунелю.

Крізь темну тунель заблищить електрична іскра, проб'ється світло, знання, культура.

Із царства темряви — в царство вільної праці.

В. Ів.

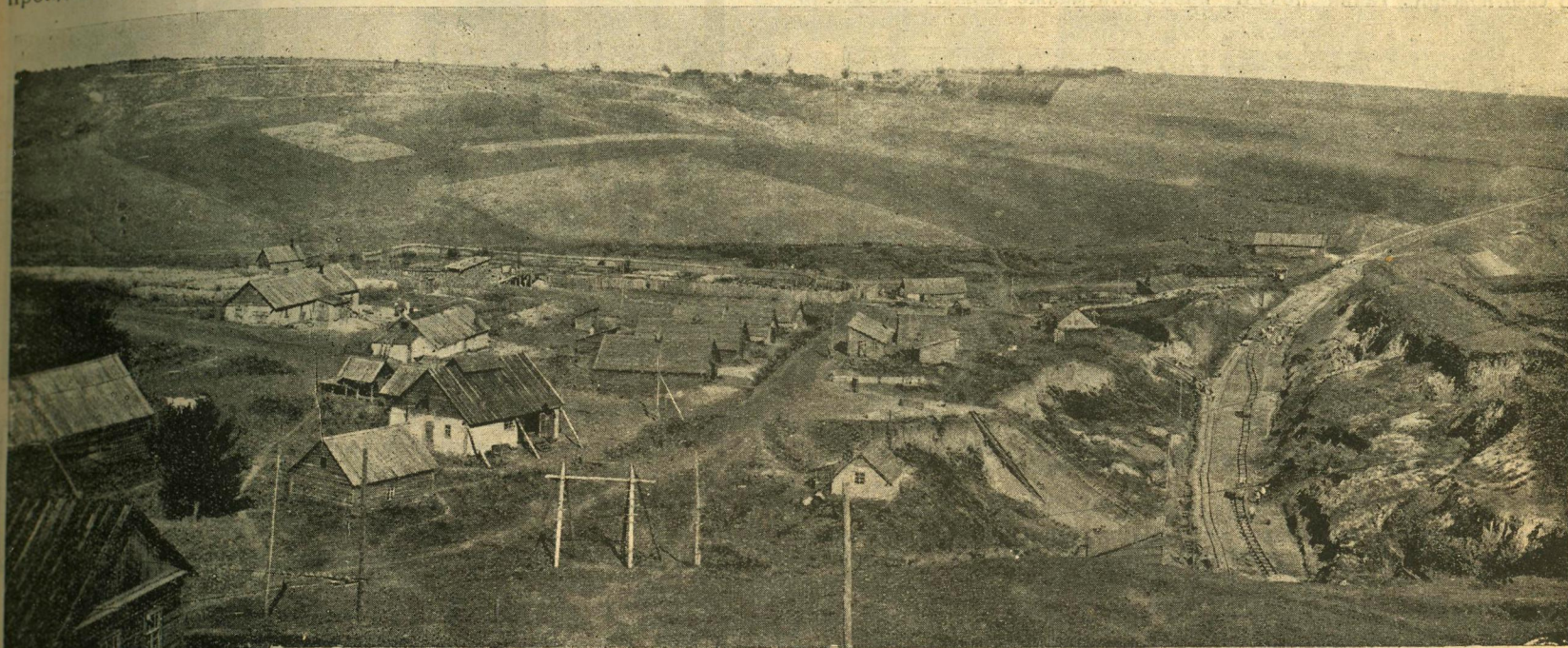

1920 року паровик, тягнучи за собою вагон за вагоном, вогнево-жовтими очима освітлюючи темні стіни, і, вирвавшись на волю, швидко і рівно пропливе до Херсона.
Там, де ступала нога будівничого — каміняра, слюсаря — пройде шлях до нового життя, що його будують самі трудящі.

Крізь темну тунель заблищить електрична іскра, просяється світло, знання, культура.

Із царства темряви — в царство вільної праці.

В. Ів.

Робітничє селище біля тунелю. Праворуч проходить одноколійна залізниця, якою постачаються всі матеріяли для риття тунелю.

Вагони.

Вагони, вагони в гони
дзвінкий паротяг потяг.
Летить — а ніч у погоні,
кричить — а ніч на путях!

А ранком вдаре об зорі! —
І зорі повз — як вітри...

Та могучим, залізним зойком
до нової, нової зорі!

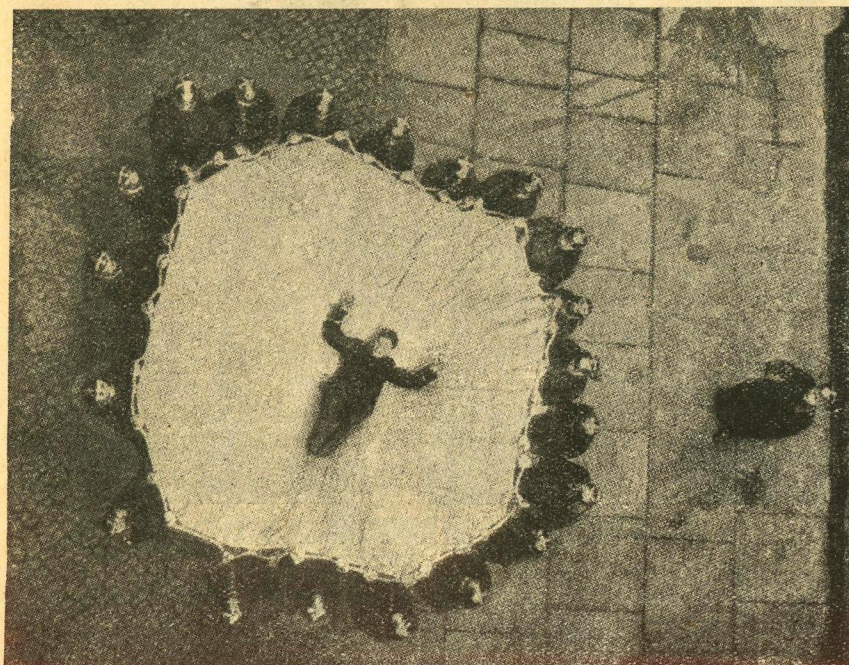
У спокійні лінії думи
вкрутились ритми колес,
крізь зелені дощі соснові
теплі лица хвилюють десь...

А він — залізний, безокий
ще й гулом загнувсь догори.
Та усе могучішим зойком
до нової, нової зорі!

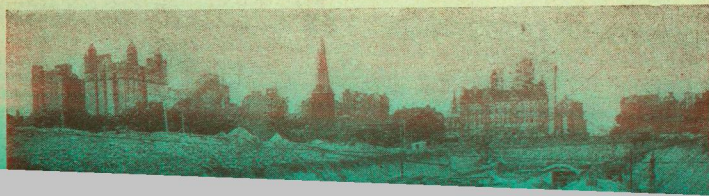
Василь Мисик.

ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ.

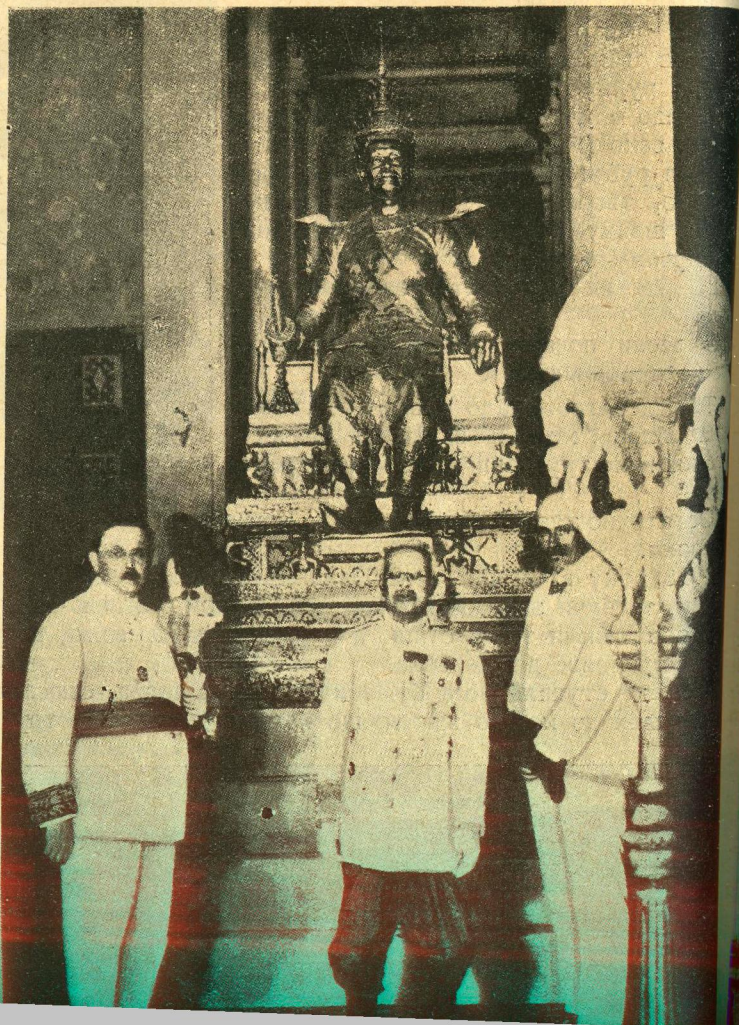
Навчання пожарних.

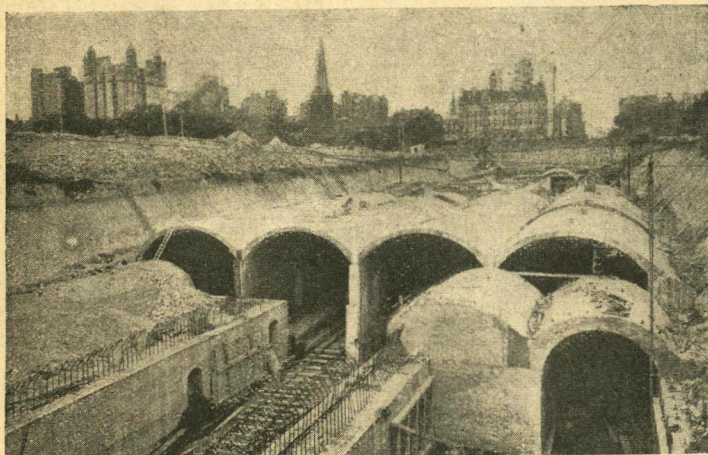
Для рятунку громадян підчас пожеж у Німеччині вживаються особливі брезенти, в які кидаються і мешканці тих будинків, де пожежа, і самі пожарні. Такий „польот“ проходить майже завжди безболісно.

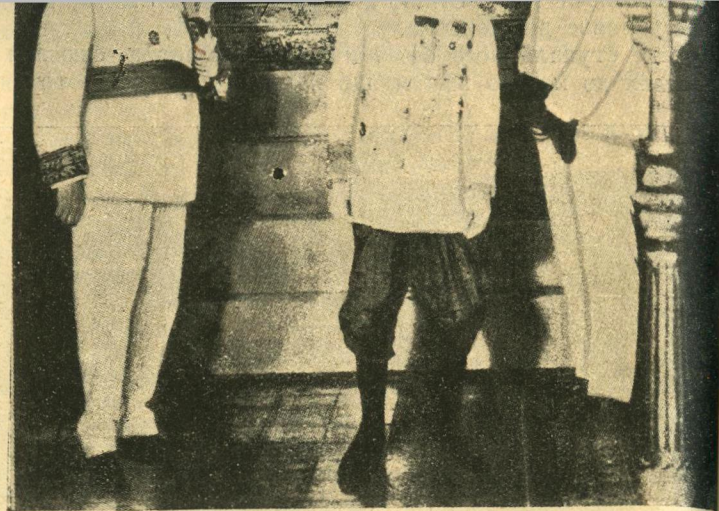
Статуя та її модель.

Для рятунку громадян підчас пожеж у Німеччині вживаються особливі брезенти, в які кидаються і мешканці тих будинків, де пожежа, і самі пожежні. Такий „польот“ проходить майже завжди безболісно.

СПОРУЖЕННЯ ПІДЗЕМНОЇ СТАНЦІЇ В СІДНЕЇ.
Залізницю, що проходить під землею, з'єднано буде з міським залізничним рухом.

Негритянський король Сизовот (французька колонія) коло підніжжя своєї статуї, недавно поставленої в тронній залі. Ліворуч генеральний представник Франції Бодуї, ліворуч—різьбяр Діомель.

Переліт французьких літунів через Центральну Африку.

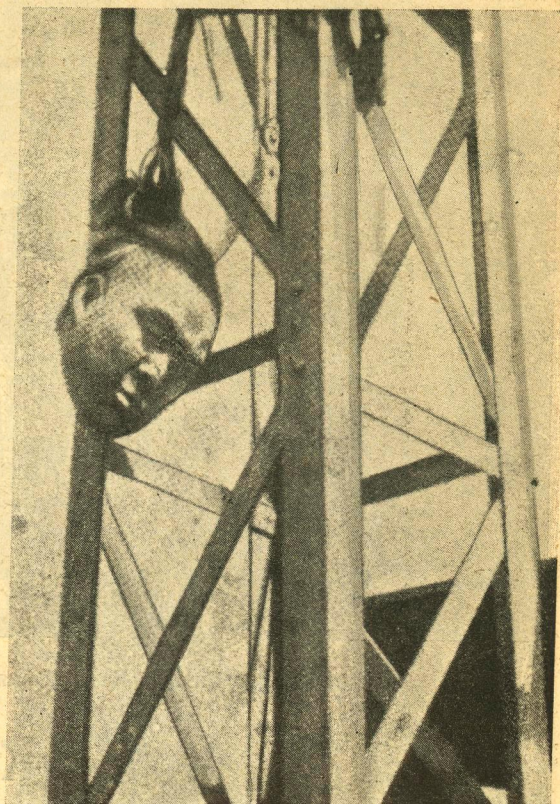
25-го січня ц.р. французький лейтенант Тулон, на чолі 3-х літунів, перелетів Центральну Африку на аероплані „Ролан-Каро“.

Повернення іспанської армії з Мороко.
Сходять на берег з пароплава.

Ресулі — Мароканський військовий нач.
відмовився виступити проти гнобителів
іспанців, за що він зараз попав у полон
до вождя Ріфи Абд-єль-Керіма.

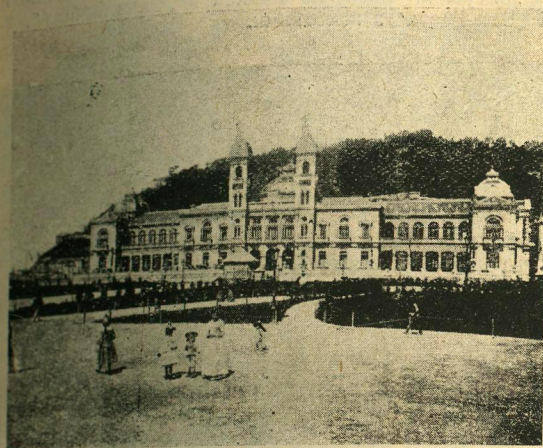

Голови вбитих в бою китайців раніш вішали
на деревляні стовпи, а тепер зробили для цього
залізні споруди.

іспанців, за що він зараз попав у полон до вождя Ріфи Абд-єль-Керіма.

Повернення іспанської армії з Мороко.
Сходять на берег з пароплава.

Голови вбитих в бою китайців раніш вішали на дерев'яні стовпи, а тепер зробили для цього залізні споруди.

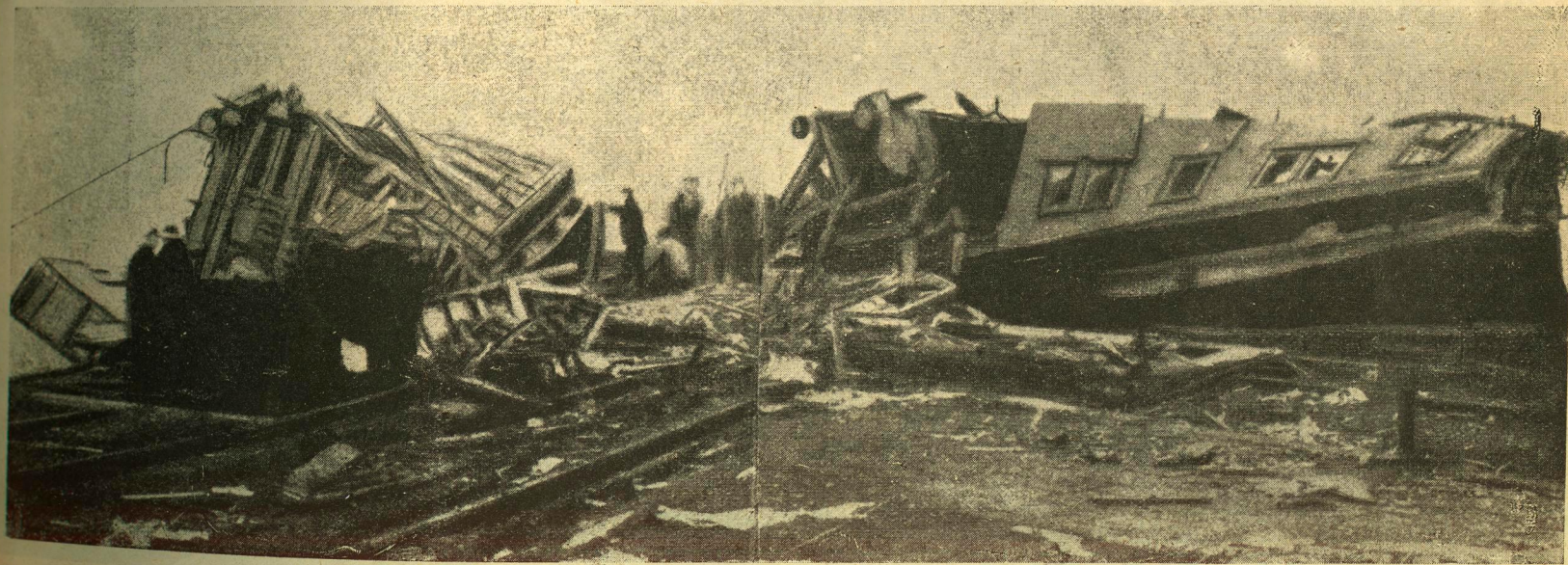

У Сан-Себастьяні зімою цвіли дерева та квіти.
Населення по літньому одягнене—гуляє в паркові.

Відома амер. кіно-арт. Добінс розмовляє по телефону і баче того, з ким розмовляє.

Повідь В. М. Гогенлімбурзі.—Західна Німеччина.

Наслідки плану Дауеса.

В зв'язку з переведенням плану Дауеса, експлоатацію залізниць доведено в Німеччині до неймовірних розмірів, що в свою чергу мало вплив на кількість нещасних випадків. Катастрофи з потягами дають величезний „приріст“ порівнюючи з недавнім минулим.

Ротмістр Енгер і Катя. 7 пляшок на 2 бокали.

ЖИТТЯ НА ЕКРАНІ.

„Укразія“ — „7+2“.

Липневий день в Одесі. Неділя.

Палюче сонце ростоплювало смолистий асфальт.

Натовп народу, поволі коливуючись, сунувся вулицю.

І раптом натовп завмер, неначе збожеволів. З-за рогу вулиці зачмі- хало авто повне людей.

І люде — не в кожанках, не в білих одягах, навіть не голі, а в англій- ських куртках з білими нашивками, з погонами і аксельбантами. Натовп неначе скам'янів з незнавки.

Невже це повернулися емігранти з Долле- Бахче? І чого їм треба в Радянській Україні?

Ще де-кілька хвилин минуло, і авто помча- лося до порту.

Мало відбутися кіно-фотографування—втеча

* * *

„Укразію“ скінчено, і цими днями її буде показано на екрані. І недурно цілий СРСР зняв таку бучу навколо цієї картини.

„Укразія“ — то є один з найбільших здобутків росій- ського кіно-виробництва. „Укразією“ ми можемо вже по- рятися з „культурзаходом“. „Парамонд“ і „Ефа“ можуть заздрити ВУФКУ.

В „Укразії“ нема веселого Чарлі Чапліна, нема то- ного Івана Можухіна, нема атлета Рудольфа Валентіна. У цій фільмі є народні революційні герої, є могутність Ра- росії, є відданість революційній справі партизан Галайда- ного загону, де Галайда вбиває ротмістра Енгера і за нього ставить себе.

Для білих він — погроза комуністів, ротмістр Ен- гер для червоних він — химерний ратівник під прізвиськом „7+2“.

Як що рука Енгера скріплює папір підписом „7+2“ — підпольна парт-організація врятована.

Енгер захопився грою не тільки, як актор в цій ки- тині, але і як актор життя. Він з'єднує всі підпольні яче- ки, він виловлює найкращих комуністів і дає їм змо- втікати з-під рук. Кінець-кінцем гинуть керівники кон- розвідки, а Енгер залишається енігматичною особою.

А генерал Сілінг у нестямі знаходить на своїм писемному столі відозви та заклики підпольного коміте- партії.

Нескінченим, заплутаним клубком снується зміст ки- роману „Укразія“ за сценарієм Н. Борисова та Стабового.

* * *

Сперечалися сприводу „Укразії“ багато. Сперечали- про її ідеологічний зміст.

— Навіщо романтика? — гукали де-які.

— Кому потрібні демонстрації білогвардійської піятики? — ска- ніли інші.

Захоплюючись змаганням, „знавці“ екрану забули, що „Укразія“ — ухвалена до вистави не як агітка, а як велика фільма радянської ром- тики, романтики червоного прапору.

Не прибутками захоплювались кіно-фабрики та ВУФКУ, а великим данням зробити в СРСР фільму з безумовним додержанням її ідеологі- ваги, показати людей, що „рятували“ Росію по шинках, в „Сахалінчику“ „Максими“ та в курільні „Ван-Рооза“ з кокотками.

„Укразія“ — „7+2“.

Липневий день в Одесі. Неділя.

Палюче сонце ростоплювало смолистий асфальт.

Натовп народу, поволі коливаючись, сунувся вулицю.

І раптом натовп завмер, неначе збожеволів. З-за рогу вулиці зачмичало авто повне людей.

І люде — не в кожанках, не в білих одягах, навіть не голі, а в англійських куртках з білими нашивками, з погонами і аксельбантами. Натовп неначе скам'янів з незнавки.

Невже це повернулися емігранти з Долле-Бахче? І чого їм треба в Радянській Україні?

Ще де-кілька хвилин минуло, і авто помчалось до порту.

Мало відбутися кіно-фотографування — втеча буржуазії з Одеси.

Натовп сунув до пристані.

Так починалося перше фотографування „Укразії“.

Окремі сцени з „Укразії“.

Правда, кіно-фабрика економила фільму. Німеччина, наприклад, не шкодує ні грошей, ні фільми: перефотографує аж доки не досягне жаданих наслідків. Індійську Гробницю" фотографовано півтора року і витрачено 70.000 метрів фільми.

На „Укразію“ не витрачено 8.000 метрів.

* * *

Багато зусилля, багато завзяття. І наслідок, маємо найвизначнішу, найкращу радянську фільму з сюжетом, що захоплює глядача на протязі 6.000 метрів.

„Укррр...а...з...і...я“, яко країна і „Укразія“, як фільма — наша гордість. Хай кожен, хто піде подивитись „Укразію“, згадає, що в цій фільмі було виявлено надлюдську енергію.

Хай глядач, споглядаючи момент служби божої, знає що піп цей — справжній піп: його умовлено зфотографуватись ніби-то заради демонстрації цієї картини за кордоном, щоб довести, що духовенство вільне від усяких утисків.

Хай знає глядач, що церковний хор «пшварив» за те, що кожному з співаків було видано по полтиннику.

Іще багато, багато кумедного.

І коли навкруг «Укразії» знялася така буча, то, мабуть, не дурно.

«Укразія» гідна того, щоб про неї заговорили в СРСР.

Фабіон Гарін.

Де-що про кіно.

Уявіть собі, що ви, побувавши в кіно та повернувшись додому, робите спробу розказати про все те, що бачили ви, на папері.

Записавши конспект, спробуйте подати докладніший виклад, сцена після сцени, розповідаючи, що в кожній сцені роблять та говорять герої. Коли ви закінчите цю роботу, перед вами лежатиме справжній сценарій.

Убрання.

Убрання в кіно трохи відрізняється від театального, так само як і бутафорія. Те, що на сцені справляє вражіння натуральності, те для екрана не підходить. Убрання роблять звичайно з дешевого матеріалу, але за те за останньою модою. Воно повинно бути цілком нове в той час, як театральним вбранням, надто для історичних п'єс, користується кілька поколінь артистів. На екрані — помітно кожну пляму, кожнісіньку латку.

Воно повинно бути цілком нове в той час, як театральним вбранням, надто для історичних п'єс, користується кілька поколінь артистів. На екрані — помітно кожну пляму, кожнісіньку латку.

та виразніший, але практика показала, наприклад, що не треба класти грим на губи театральним способом, бо тоді здаватиметься, що ніби рот провалюється.

Трюки.

Характерна властивість кіно — давати з окремих деталей одно ціле — саме й спричинилося до розвитку цієї „галузі мистецтва“.

В одній нашій кіно-студії робили цікаві досліди. Робили зйомки ось які: жінка, що розшнуровує черевик. У цій зйомці брало участь кілька артисток: зробили по черзі ось які зйомки: руки однієї, ноги другої, спину третьої, обличчя четвертої.

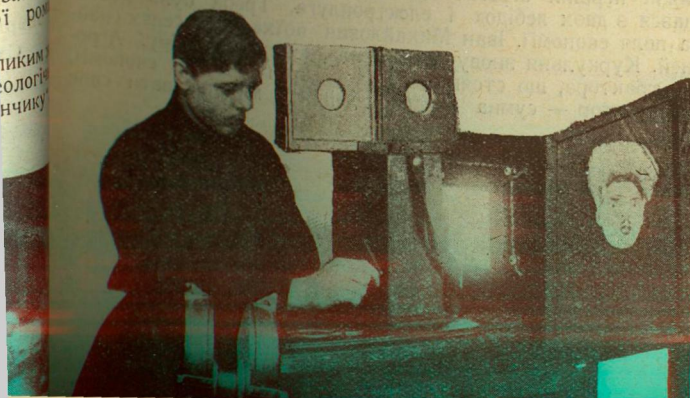
Коли демонстрували цю картину, то глядачі думали, що перед ними одна людина.

Оце з'явище, тільки в іншому масштабі, дозволяє здійснювати при зйомках багато цікавих моментів. Щоб показати приміром, як стрибає людина з 6-го поверху або як стрибає людина через безодню — роблять зйомки окремо двох моментів, що самі по собі не мають жодної небезпеки. Щоб показати чоловіка, що лізе по стіні будинку, кладуть декорацию цього будинку насхиль та роблять зйомки артиста згори.

На екрані виходить картина, що справляє велике вражіння, тоді як під час зйомки артист спокійно ліз по декорації до „декоративного“ даху.

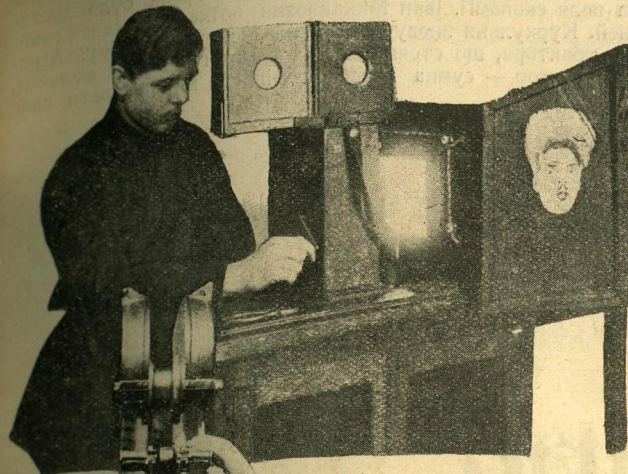

Сцена в курільні. Катя і Тзін-Фу-Сін.

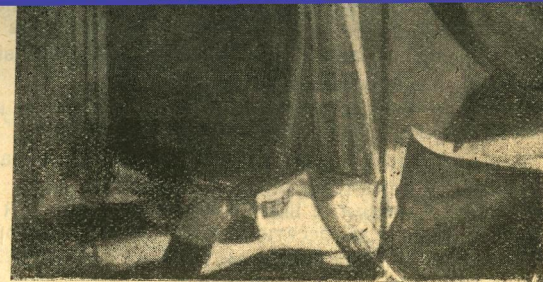
азія" с
і ро

бутафорія. Те, що не підходить. Убрання роблять звичайно з дешевого матеріалу, але за те за останньою модою. Воно повинно бути цілком нове в той час, як театральним вбранням, надто для історичних п'єс, користується кілька поколінь артистів. На екрані — помітно кожну пляму, кожнісіньку латку.

бі, дозволяє здійснювати при зйомках багато цікавих моментів. Щоб показати приміром, як стрибає людина з 6-го поверху або як стрибає людина через безодню — роблять зйомки окремо двох моментів, що самі по собі не мають жодної небезпеки. Щоб показати чоловіка, що лізе по стіні будинку, кладуть декорачію цього будинку насхиль та роблять зйомки артиста згори.

На екрані виходить картина, що справляє велике враження, тоді як під час зйомки артист спокійно ліз по декорації до „декоративного“ да ху. Трюки дуже оживляють картину та захоплюють увагу глядача.

Сцена в курільні. Катя і Тзін-Фу-Сін.

Грим.

Через те, що кіно не може передавати фарби, грим також має трохи інший характер. Взагалі він повинен бути яскравіший

Зйомки картин, що малюють місцевість, вулиці, садки на чистому повітрі роблять не в декорації, але з натури. Її завжди роблять при природньому освітленні, отже така зйомка найдешевша.

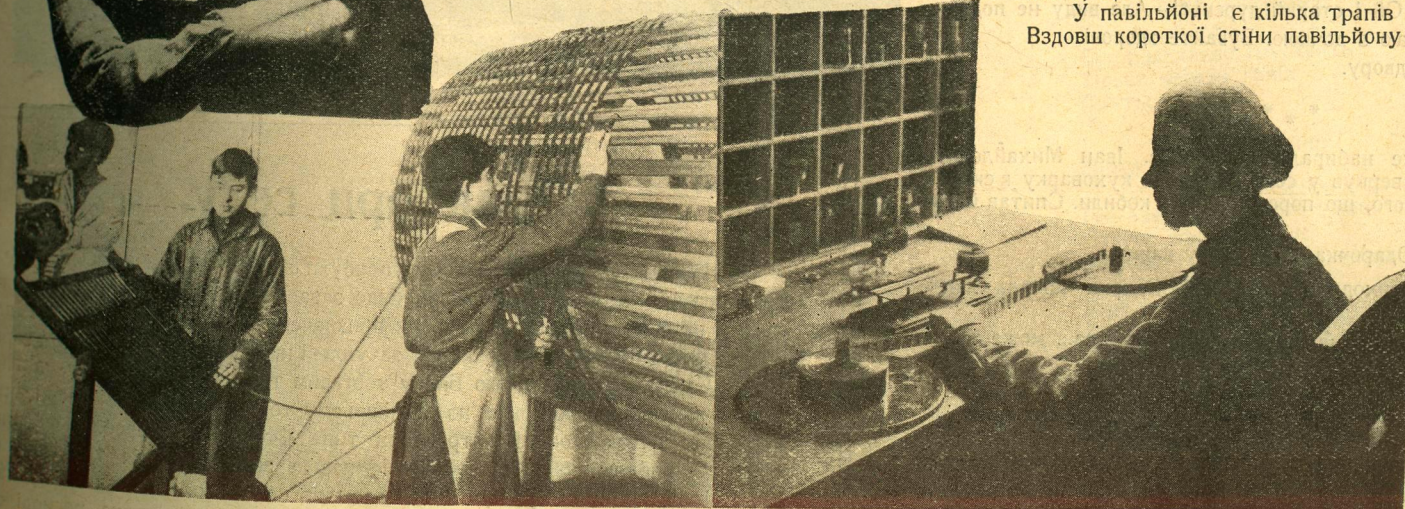
Правда, роблять іноді зйомку вулиці і в декораціях. Це коли потрібно дати історичну картину. Але ці будівлі мають характер декорації тоб-то вони натуральні тільки з того боку, звідки провадять зйомки. За-для того, щоб додержуватися історичної точності, не тільки декорації будинків, але й окремі сцени створюються режисером за старовинними картинами та гравіюрами.

Павільйонні зйомки — це зйомки в декораціях якої-небудь кімнати. Ці зйомки провадяться у спеціально збудованому та обладнаному помешканні, що називаються павільйоном.

У павільйоні є кілька трапів та спускних дверей. Вздовш короткої стіни павільйону майже біля стелі йде

вузький довгий балкон. На цьому балконі встановлюють апарат, коли зйомки провадяться згори. Усякі декорації, кімнати для артистів, меблі всіх стилів, технічні пристосування, софіти (жолоб з вкрученими в нього лампами) юпітера — оце все повинно бути неодмінно в павільйоні.

В—ров.

Зверху: Зйомка написів; автоматичний друкарний апарат. Фільма сушиться на барабані. Монтаж фільми.

Фот. „Всесвіту“ А. Плахтій.

Електрифікація.

(Оповідання).

Запахло весною. Повіяв вохкий вітрець і все заволок туманом. Село ожило. Почали готуватися їхати в поле, але можна було помітити й інше. Зовні, правда, все було спокійно—вулиця заметена снігом, спала, як і раніш. Але в кожній хаті говорили про подію, що хвилювала всіх.

Та як же? Вчора приїздив агроном з „комбіната“ і сповістив на сході, що вся бувша панська земля відходить до „комбінату“. А що це за „комбінат“?

— А біс його знає! Мабуть економії будуть, як ото колись панські були.

Особливо хвилювалися куркулі.

— Як же це так? Стільки дожидали землі. Дали.—А тепер вже забирають.

— А ну нехай тільки! Я з осені виорав аж 20 десятин. Всю худобу позаморював, а там був мишій такий скажений...

— А в мене 17 десятин озимини та 4 десятини жита посіяно. Як це їм? Жарти, чи що? Ні, цього не буде!..

І притакував піп. І річкою лився самогон.

Це в куркулів, а незаможники гадали інше.

— Хай забирають! Нам все однаково—чи є земля, чи нема, бо в нас ні худоби, ні справи. А біля „комбінату“ ще можна жити—кобила є, чи підвезти що, чи виорати...

* * *

Гнат, син найбагатшого куркуля на селі Кирила—„царя“ зажурився. В його батька п'ятеро коней, три корови та волів дві пари. А Берестовий Хведір бідний чоловік: одна шкапа, так він нічого не варта людина! А ось Одарочка, його донька, гарна дівка, красива, думав Гнат:

— „Як пошлю сватів, та взнає вона від кого—відразу піде“!

А вона, сука її мати, винесла гарбуза...

— Та що вона, сказала, чи що? То й кат із нею! У неї приданого—шкура здохлої шкапи! Іншу знайдеш!..

Але Гнат тільки журно зітхав, блимаючи очима спідлоба...

Шкапа у Берестового здохла. Хто його знає, від чого вона здохла. А селянину без шкапи неможливо. Хоча й землі у Берестового всього дві десятини, а на собі їх не виореш!

— Чи може в кого позичити? Піду до Кирила—„царя“...

І забув що Гнат сватав Одарку.

— Ну як твоє діло?

— Біда! Шкапа здохла.

— Ота чала? Здохла?

— Егеж.

— Чого ж вона здохла?

— А біс її батька зна. Оце ж я й прийшов до тебе. Позич

Іван Михайлович їздив наймати до оранки.

Усі немов би змовились: менш 50 карб. за десятину не хочуть.

Агроном замислився: посилати на Кубань за кінсьми—пізно, а платити по 50 карб. за десятину—це божевілья. Ранком вирішив їхати до правління.

А ще з вечора повіяло з півночі, підморозило і повалив сніг. Вночі знявся вітер. У дворі було ще сяк так, але як тільки виїхали за ворота, сніговий вітер накинувся на подорожніх з усією лютістю. Коні на кожному кроці провалювались крізь тонку ожеледицю на грязюці; на зустріч летів божевільний вихор і засліплював снігом очі; до колес поприставало багатомерзлої грязюки. Трясло немилосердно. Навкруги було все біле. Павло, агрономів кучер, щось дуже часто почав крутити головою то в той, то в інший бік. Потім покрутивсь, покрутивсь та й признався:

— А хай йому всячина! Занесло дорогу...

Плутали годин зо три: коні тяжко дихали і часто хропли. Раптом переливчастими від вітру хвилями загули проводи, наводячи на шлях. Павло зрадів:

— Ага, ось і стовпи! Скоро й дорогу знайдемо!

— Які стовпи?—спитав агроном.

— Це лінія пішла. Від заводу на соляні рудники. Ток по ній їде розсіл у завод тече по трубах.

Агрономові щось спало на думку. Стій!—„Як же це я раніш не догадався“? Тут же є всі умови для електрифікації сільського господарства. Бо ж електропроводка проходить і нашими полями. Поставити тільки електро-плуги!..

— Поганяй!..

* * *

Через три тижні перший агрегат для електрооранки стояв уже на станції. Він складався з двох лебідок і електроплуга. Треба було доставити зі станції на поля економії. Іван Михайлович поїхав по селах наймати волів та коней. Куркульня знову призначила неможливу ціну. Агроном рішив двинути трактора, що стояв без діла у сараї в одній економії. Старий невідгідний трактор—сумна спроба поміщика механізувати сільське господарство.

— „Як пошло сватів, та взнає вона від кого—відразу піде“!
А вона, сука її мати, винесла гарбуза...
— Та що вона, сказала, чи що? То й кат із нею! У неї приданого — шкура здохлої шкапи! Іншу знайдеш!..

Але Гнат тільки журно зітхав, блимаючи очима спідлоба...
Шкапа у Берестового здохла. Хто його знає, від чого вона здохла. А селянину без шкапи неможливо. Хоча й землі у Берестового всього дві десятини, а на собі їх не виореш!

— Чи може в кого позичити? Піду до Кирила—„царя“...

І забув що Гнат сватав Одарку.

— Ну як твоє діло?

— Біда! Шкапа здохла.

— Ота чала? Здохла?

— Егеж.

— Чого ж вона здохла?

— А біс її батька зна. Оце ж я й прийшов до тебе. Позич мені коня, або грошей. Хочеш на одробіток, хочеш—на виплату. Ти ж сам знаєш—селянинові без шкапи немає життя.

— Та воно справді!—Кирило відразу зрозумів в чім справа.— Грошей ти й сам знаєш нема ні в кого зараз, а коли хочеш, то можу дати тобі оту сиву кобилу. Вона трошки нечупарна і сліпа на одно око, але слухняна і везе добре.

Берестовий зрадив.

— А скільки ж ти візьмеш за неї?

— Та на ціні помиримось. А ти поглянь на мого Гната. змарнів він увесь. Визволи його!

Берестовий не зрозумів.

— Віддай Одарку за Гната.—Берестового немов хто по голові ошешелив.

— „Ой, дурень я! Ой і старий дурень“!—Але виду не подав:

— Добре. Побалакаю з дочкою. Бувайте здорові.

І швидко пішов з двору.

* * *

А в економію вже набирали робітників. Іван Михайлович, поміщик агронома, завернув у село—найняти куховарку в економію. Побачив Берестового, що поров шкуру з кобили. Спитав його, чи не знає де.

— Та ось і моя Одарочка може кашу варити.

— Хай завтра приходить.—Увечорі Одарка почала лагодитись.

— Іди доню заробляти, бо бачиш кобила здохла... може там і мені яка робота знайдеться.

— Незабаром Одарка стала на роботу.

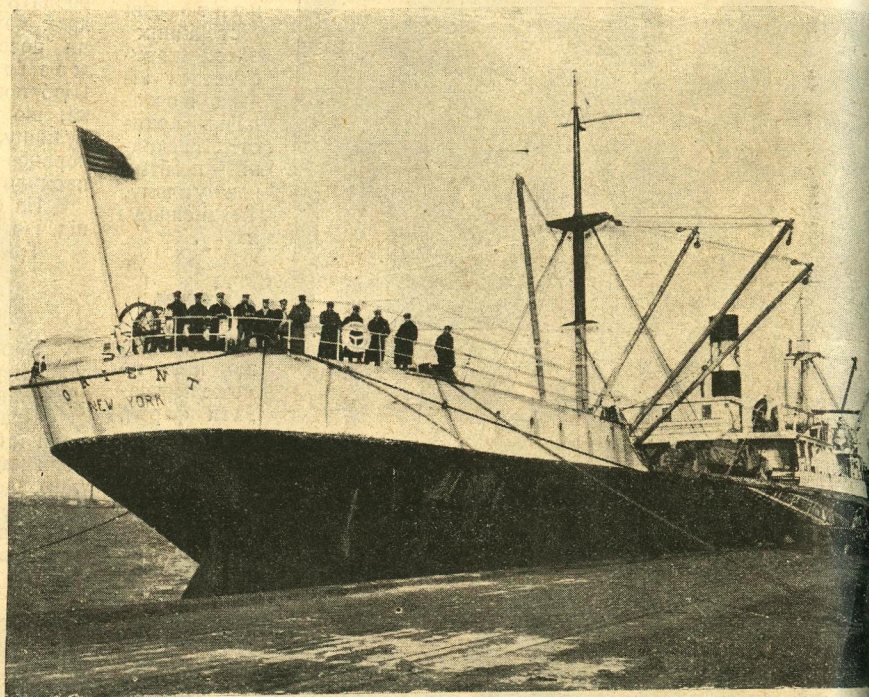
Гнат не давав спокою батькові: одведи сиву кобилу до Берестового та й квит! А Кирило незгоджується: як це він—„цар“ піде до Берестового, до голодранця, та ще й кобилу йому поведе?

На сході вони зустрілися і Берестовий відмовився від кобили.

— От бісів „комбінат“! От бісова справа!—лаявся Гнат: Кирило переказав йому відповідь Берестового.

* * *

Через три тижні перший агрегат для електрооранки стояв уже на станції. Він складався з двох лебідок і електропруга. Треба було вивести зі станції на поля економії. Іван Михайлович поїхав по селах мати волів та коней. Куркульня знову призначила неможливу ціну. Агитатори рішуче двинули трактора, що стояв без діла у сараї в одній економії. Старий невіддільний трактор — сумна спроба поміщика механізувати господарство.

Трактори селу.

На початку лютого до Одеси прибули два пароплави з Нью-Йорку тракторами. На обох пароплавах було завантажено 2083 трактори з приладдям, з яких 600 штук призначено для УСРР, а решта інших частин Союзу. Ці трактори закуплені на замовлення Укрзовнішторгу і Укр. Сільсько-Господарчого Банку торговим товариством Амторг, в Нью-Йорку, що виконує обов'язки по зовнішньому торгу між Союзом Радянських Республік і Америкою. Всі трактори типу Форда, що виробляє фабрика Форда. Прибувши 600 тракторів це перша значна партія тракторів в Україні. До війни їх було де кілька десятків по великих панських маєтках. Зараз „залізна коняка“ іде до села. Майже всі трактори вже розпоряджені.

— А де будуть везти?—випитував у всіх Гнат.—Через Сосновату?—Щось зле в нього було на думці. Сосновата—велика балка; на дні ручай, що тече із ставка вище балкою. Через ручай міст. Старий уже та гнилий. Але трактора ще б витримав.

Майже все село збіглося дивитись, як трактор «машину» тягне. Трактор працював не швидко, але справно. На третій день вже стало ясно, що поїдуть через Сосновату. А вночі Гнат з двома своїми хлопцями підпалив міст і пустив чутку по селу:

— Хлопці—пастухи мабуть підпалили міст.

* * *

Через тиждень новий міст був готовий. Загальмували колеса і почали обережно спускатися в балку. Гнат з хлопцями здалеку наглядали.

— Чи встигнуть до ночі перейти на той бік, чи ні?—це питання мучило його. Цілий день він нічого не їв. Все стояв і жадібно позирив на нові машини. Ось вони! Вони прокляті відняли у нього наречену, а в батька—землю. Здерідка виймав пляшку і булькав самогоном..

Уже настала ніч, а машини ще не переправились. Гнат з хлопцями кинулись бігти балкою до верхнього ставка. Гілля било їх по обличчю, колючки рвали одіжку і ранили тіло, а вони все бігли...

— Скоріш, скоріш!—підгонив Гнат. Копайте, копайте...

Повний місяць надавав якогось чарівного вигляду ставкові і берегам.

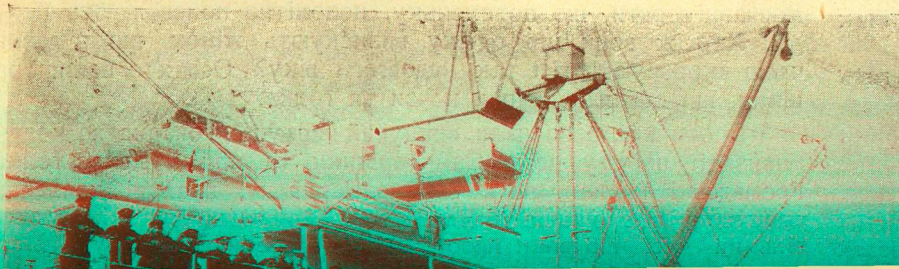
— Ну що? Прокопали канаву?

— Боже допоможи!—Гнат з такою силою копнув, що заступ тріснув. Вода гинула в канаву, несучи з собою частини греблі і розширюючи річище.

* * *

Іван Михайлович їхав в економію. З-за горбка виглянув ставок. Дорога пішла берегом. Біля греблі Павло зупинився напоїти коней. Тиша була навкруги. Раптом з греблі почувлось дзюрчання, яке ставало все більше й більше. Іван Михайлович побіг туди, передчуваючи щось не добре. Вода вже шуміла й гула, виносячи все нові й нові шматки греблі, каміння, хмиз, то-що. Він назад.

— Павло, розпрягай скоріш коней, сідай і їдь у балку до мосту! Скажи, щоб негайно переправлялися через міст, а то затопить. Хтось розкопав греблю. Вода незабаром зовсім проїве. Швидко!

Павло розпріг і зліз на коня. Іван Михайлович скочив і обидва різними шляхами помчали...

— Стій!—Павлового коня раптом хтось взяв за оброть. Двоє цупко схопили самого Павла за руки і ноги. Сильним ударом його скинули з коня в кущі і затулили рота тряпиччям...

* * *

Іван Михайлович мчав іншим краєм балки. Став під'їжджати до нижнього ставка, коли вода з горішнього ставка почала його переганяти. Тому боці стояв хутір, а перейти через потік не було змоги. Вода прибувала і мчалась скажено по дну балки, тягнучи за собою все, що потрапляло на шляху...

Іван Михайлович почав гукати. Йому не відповіли.

— Чи встигне Павло? А як ні?—І він з новою силою.

Раптом йому відповів жіночий голос. Він пізнав його. Вона підбігла до берега.

-- Хто там такий? Чого треба?

-- Біжи скоріш вниз, де трактор і плуги, і скажи, щоб мостили мост, а то затопить!...

Але Одарка вже сама догадалась в чім справа і швидко побігла.

— Тату, тату! Скоріш вставайте: вода залле трактор і плуги.

Берестовий почувши шум води, не дивлячись на старість, скочив на коня і помчав униз.

* * *

Іван Михайлович під'їхав до греблі нижчого ставка і зупинився. Водоспуск.

— Встигнуть, чи ні?—Вода підходила вже до мосту, і він сидів ще тихо.

— Ні, не встигнуть, залле... Він скочив до мосту, але незабаром зупинився: глибокий боковий яр.

— Так і знав! Кат би його взяв!—Повернувшись до мосту, він вже сунула до нижнього ставка і по ньому пішов.

— „Як тільки дійде сюди, тоді все пропало: не встигнеш до мосту. Дивись, як наближалась хвиля.“

Раптом він почув внизу крик, а сліди тракторний мотор...

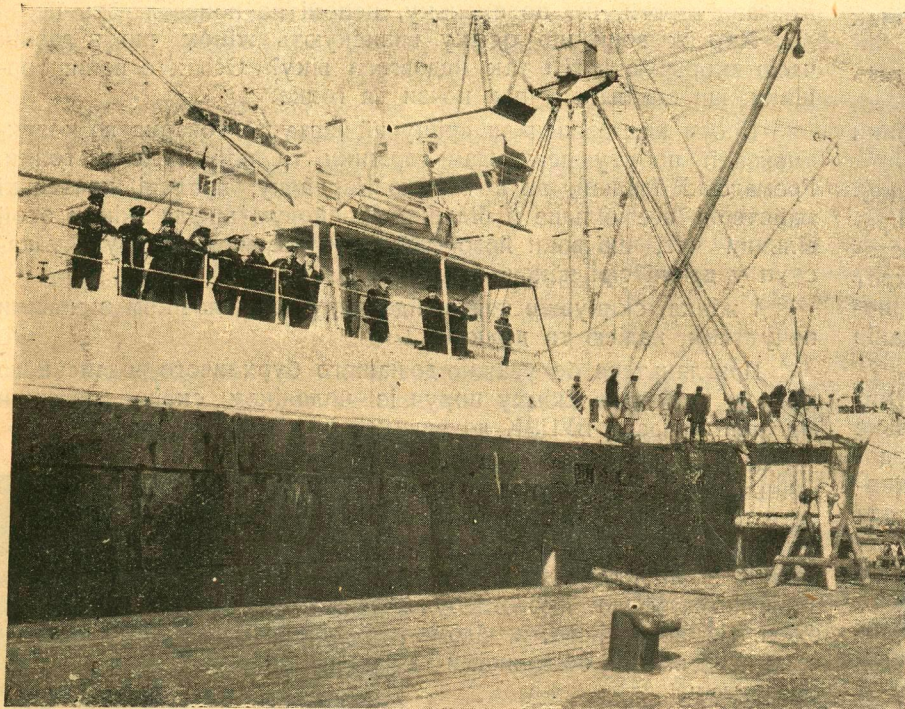
Ледве трактор пересунувся через міст до ставка. Машиніст на тракторі надавав плуг переїхали через міст. Раптом почувся тріск: то вода прорвала нижню греблю.

Через кілька хвилин скажений потік зірвав все навкруги, виривав кущі, дерева і землю...

Трактор з агрегатом стояли на сухому.

круги. Раптом з греблі почулось дзюрчання, яке ставало все більше й більше. Іван Михайлович побіг туди, передчуваючи щось не добре. Вода вже шуміла й гула, виносячи все нові й нові шматки греблі, каміння, хмиз, то-що. Він назад.

— Павло, розпрягай скоріш коней, сідай і їдь у балку до мосту! Скажи, щоб негайно переправлялися через міст, а то затопить. Хтось розкопав греблю. Вода незабаром зовсім проїве. Швидче!

між колективами й окремими селами й прямо з пароплавів відправлені по різних частинах України. Перші 50 тракторів пішли до Донбасу. Трактори даються селянам у кредит на два врожаї.

В додаток до імпортованих, радянські заводи цей рік випускають теж значну кількість тракторів свого виробництва.

СРСР є зараз найбільший покупець тракторів в Америці — Амторг, який зосереджує у себе всі замовлення з СРСР, купив цей рік у Форда 40% всього експорту тракторів. Тому нема що дивуватися — робітничо-селянський Союз є найбільший сільський господар у світі. Це робить велике враження в ділових колах Америки й немало сприяло зміні політики Спол. Штатів відносно СРСР. Сама фірма Форд звертає окрему увагу замовленням з СРСР — останнє було цілком виконано в 15 день, включаючи навантаження на пароплави.

І. Х.

— Встигнуть, чи ні! — Вода підходила вже ще тихо.

— Ні, не встигнуть, залле... Він скочив але незабаром зупинився: глибокий боковий яр

— Так і знав! Кат би його взяв! — Повернувся води вже сунула до нижнього ставка і по ньому пі

— „Як тільки дійде сюди, тоді все пропало: не вс Дививсь, як наближалась хвиля.

Раптом він почув внизу крик, а сліп тракторний мотор...

Ледве трактор пересунувся через міс во прибувати. Машиніст на тракторі надав плуг переїхали через міст. Раптом почувс кого тріск: то вода прорвала нижню греблю.

Через кілька хвилин скажений потік зірвав Яну все навкруги, виринаючи кущі, дерева і землю...

Трактор з агрегатом стояли на сухому.

* * *

Спроба трактора дала гарні наслідки. На неділю було пр чено урочисте відкриття електрооранки.

Народу прибула сила. З усіх сел. Стоять і дивуються.

— Так оце саме й оратиме?

— А ну подивимось, як воно буде орати.

Гнат був у юрбі. З якою злістю він зиркав на Одарку перевели куховаркою для плугатарів у поле. Так і зів би!

На лебідку зліз Голова Сільради і виголосив промову. Ск кілька слів і агроном.

— Бачите ось цю кишку? В ній вся сила. Нею йде ток і ру машину. А машини тягнуть плуга. — Дав знак — і машини загу. І плуг, великий — по 8 лемешів з кожного боку — плавко врізався землю. Борозни лягали рівні і земля — цілина здавалась м'яко як хліб.

Юрба завмерла...

— От, сука його мати! — Вихопилось у одного селянина.

— Дивись, дивись: пішов, пішов!!!

— А Гнат вже знав що йому робити. Він сховався до дому сокирою і побіг у „Високе“ — не глибокий яр, що увесь заріс лісо Там проходив кабель з проводами до плуга.

Зліз на дуба, де зачеплено було кабель за сучок, вийняв за пояса сокиру. Перехрестився, сказав:

— Боже поможи! — І що сили вдарив по кабелю.

В ту ж мить в обох лебідках, наче блискавка, проскочи. величезна іскра і плуг став серед поля.

Юрба з переляку посунулась назад.

Надвечір монтьори, що лагодили лінію, знайшли Гната. Неживого...

Борис Волгін.